

Pvm 23.3.2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö

OKM:n kirje Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä (VN/3049/2021)

Lausunto

1. Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset:

Rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset on kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen näkökulmat on otettu yleisesti ottaen huomioon riittävällä tasolla.

Toteutuessaan rekisteri on jossain muodossa kannatettava, mutta siihen liittyy alla kuvattuja haasteita. Opettajarekisteri palvelisi enemmän valtakunnallista tietopohjan tarvetta kuin kuntien tai yksittäisten työnantajien tarvetta.

2. Opettajarekisteriin liittyvät haasteet:

Opettajarekisterin kustannukset on alimitoitettu. Alkuvaiheen työkustannuksen lisäksi opettajien tietojen päivittäminen on jatkuvaa ja edellyttää lisäresurssia koulutuksen järjestäjältä, mikäli tietojen tallennusvastuu jää työnantajalle. Koulutuksen järjestäjien rekisterien erilaisuus tulee aiheuttamaan ongelmia tietojen tallentamisen automatisoinnissa myös pitkällä tähtäimellä ja lisäämään kustannuksia. Muiden kuin opintopisteitä kerryttävien koulutusten tallentamisen automatisointi on haastavaa, koska tällä hetkellä tietoa ei löydy keskitetyistä rekistereistä. Kustannukset tulevat todennäköisesti olemaan merkittävästi suuremmat koulutuksen järjestäjän saamaan hyötyyn nähden, joten kustannukset tulisi korvata täysimääräisesti, mikäli rekisteri otettaisiin käyttöön.

3. Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen:

Opettajien tietojen keruu rekisteriin aiheuttaa tietojärjestelmistä ja henkilöresursseista aiheutuvia kustannuksia enemmän rekisteristä saatavaan hyötyyn nähden. Opettajarekisteristä tulisikin saada riittävästi tietoa ennen sen laajentamista tai näkemystä vaiheittaisesta etenemisestä.

4. Opettajarekisterin sisällöt:

Esitetty opettajarekisterin sisältö on kattava, osittain myös liian yksityiskohtainen, ja tietojen kerääminen ja tallentaminen aiheuttaa merkittävää lisätyötä työnantajalle, mikä aiheuttaa myös lisäkustannuksia henkilöresursseihin. Tämänhetkiset henkilöstörekisterit eivät välttämättä palvele tarkoitusta, jonka vuoksi työnantajien olisi kehitettävä omia järjestelmiään saadakseen kaiken tarvittavan tiedon kerättyä. Järjestelmien kehittäminen ja uudistaminen tulisi kasvattamaan ainakin alkuvaiheen kustannuksia.

5. Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset:

Suunniteltu toimintamalli vaikuttaa järkevältä. On syytä myös varautua siihen, että EU-tuomioistuin saattaa tulla linjaamaan, että rekisteröidyn tarkastusoikeuteen tulee kuulumaan myös nk. lokitiedot. Täten rekisterin lokitietoihin pääsy olisi perusteltua toteuttaa niin, että rekisteröity pääsisi omien tietojensa lisäksi katsomaan myös lokitiedot tietojensa käsittelystä.

Pvm 23.3.2022

6. Opettajarekisterin kustannukset:

Olisi tarkoituksenmukaista, että opettajarekisteriin kuuluvat tiedot voitaisiin tallentaa organisaatiokohtaisesti henkilöstöhallinnon tietojärjestelmään, niiltä osin kuin tiedot tulevat työnantajalta opettajarekisteriin. Tietojärjestelmässä ylläpidetään muutenkin henkilöstön perustietoja, joten järjestelmiin olisi todennäköisesti kohtuullisilla kustannuksilla ja kehitystyöllä saatavissa nk. kovakoodatut valikot, joihin rekisteröidyn työnantajalta rekisteriin välitettävät tiedot tallennettaisiin ja joiden käsittely rajoitettaisiin erillisellä tietosuojaroolilla henkilöstöhallinnossa. Sen jälkeen olisi tarpeen rakentaa tekninen rajapinta, jonka avulla tiedot voitaisiin ajantasaisesti siirtää automaattisilla eräajoilla varsinaiseen kansalliseen rekisteriin.

Riippuen HR-järjestelmistä voivat rajapinta- ja muutokustannukset olla korkeat. Tämä kannattaisi huomioida kansallisen teknisen rekisterin puolella siten, että siihen voisi rakentaa määrämuotoisen rajapinnan aivan kuten esim. soten asiakastiedot siirretään Kelan Kanta-palveluihin. Kaikissa HR-järjestelmissä ei välttämättä ole tietojen katselun lokittamista. Tämä olisi kuitenkin perusteltu vaade luottamuksen ylläpitämiseksi, että tietojen katselusta ja käsittelystä jäisi käyttö- ja luovutusloki.

Järjestelmäkustannusten lisäksi tietojen ylläpito edellyttää merkittävää henkilöresurssin lisäämistä, mikä tulisi huomioida koulutuksen järjestäjien rahoituksessa.

7. Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle:

Opettajarekisterin perustaminen on kannatettavaa, mikäli tiedonsiirrot saadaan automatisoitua nykyisistä järjestelmistä rajapintojen kautta. Rekisterin tulisi kattaa ainoastaan jo olemassa olevien järjestelmien kautta saatava tieto. Mikäli tietoa halutaan kerätä myös ei opintopisteitä kartuttavista koulutuksista ja työkokemuksesta, näiden tietojen tallentaminen tulisi tapahtua opettajien toimesta (vrt. kanta-palveluun henkilön itse tallentamat tiedot).

8. Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Ammatillisten opettajien kelpoisuuden määrittely on moniulotteista ja vaatii aina koulutuksen järjestäjä- ja tutkintokohtaista arviointia. Rekisterin hyödynnettävyys ammatillisten opettajien rekrytoinnissa ei todennäköisesti vähentäisi kelpoisuuden määrittelyyn liittyvää tapauskohtaista arviointitarvetta eikä siten tuottaisi oleellista hyötyä rekisterin ylläpidosta aiheutuvaan lisääntyvään työmäärän nähden. Myös perusopetuksen ja lukiokoulutuksen näkökulmasta rekisteristä saatava hyöty esim. rekrytoinneissa on vähäinen. Lisäksi ainakin suurten kaupunkien osalta on huomioitava myös pätevän henkilöstön saatavuusongelmat; kaikkiin tehtäviin ei aina ole mahdollista saada kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita.

9. Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Toteutuessaan rekisteri on sinänsä kannatettava, mutta siihen liittyy edellä kuvattuja haasteita. Tampereen kaupunki on lausunnossaan samalla kannalla kuin mitä koulutuksen järjestäjät esittävät selvityksessä (kappale 6.5).

Tampereen kaupunki

Juha Yli-Rajala
konsernijohtaja

